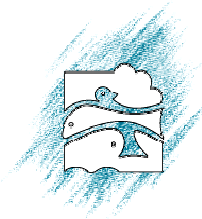

Aan de Interdepartementale
Windwerkgroep, de Afdeling Natuur,
AROHM West-Vl., en andere betrokken
instanties en personen.

uw kenmerk

ons kenmerk

Bijlagen

Advies IN.A.2003.72.

vragen naar / e-mail

telefoonnummer

Datum

Joris Everaert

02/ 558 18 27

10/04/2003

joris.everaert@instnat.be

**Betreft : Inplanting van 2 windturbines te Diksmuide-Nieuwkapelle (project 'de Put'):
Toelichting bij eerdere adviezen van het Instituut voor Natuurbehoud en reactie
op de adviesnota van dhr. A. Spaans.**

Probleemstelling

Naar aanleiding van de geplande bouw van twee windturbines nabij de zandwinningput te Nieuwkapelle is een controverse ontstaan over de mogelijke gevolgen voor het vogelbestand in de omgeving van de locatie. Het Instituut voor Natuurbehoud (IN) oordeelde dat het hier om een risicolocatie gaat wat betreft vogelhinder en gaf een negatief advies (EVERAERT, 2002). De aanvragers van het project, de coöperatieve vennootschap BeauVent, hebben daaropvolgend een second opinion gevraagd aan dhr. Spaans die als ex-medewerker aan Alterra (Instituut voor Groene Ruimte in Nederland) actief betrokken was bij onderzoek met betrekking tot vogelhinder door windturbines (SPAANS, 2003). Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat het advies van dhr. Spaans niet gesteund is op uitvoerig bijkomend veldonderzoek ter plaatse maar gebruik maakt van eerder beschikbare gegevens (voornamelijk afkomstig van het IN). De conclusie van dhr. Spaans is dat het project geen significante vogelhinder zal veroorzaken. Hiermee wordt dus ook het negatief advies van het IN in vraag gesteld. Ter voorbereiding van een overlegvergadering tussen A. Spaans, het IN (J. Everaert), en een derde onafhankelijk expert (P. Raevel), wenst het IN te reageren op de nota van dhr. Spaans en een verduidelijking te geven van het eerder uitgebrachte negatief advies.

Rol van het Instituut voor Natuurbehoud in de adviesprocedure betreffende de locatiekeuze van windturbines in Vlaanderen

Uit diverse wetenschappelijke studies is gebleken dat windturbines in bepaalde gevallen een probleem kunnen vormen voor vogels, vooral in gebieden met grote vogelconcentraties en gebieden waar zich veel vliegbewegingen op lage hoogte voordoen. Het is dus belangrijk dat windmolens zoveel mogelijk buiten dergelijke gebieden gelokaliseerd worden. Deze doelstelling is heel duidelijk opgenomen in de Vlaamse omzendbrief EME/2000.01. Ook in het recente BirdLife rapport staat beschreven dat 'voor risicolocaties steeds het voorzorgsprincipe dient gehanteerd te worden, tenzij en totdat degelijk onderzoek (o.m. op basis van meerdere tellingen) de indicatie kan geven dat negatieve effecten beperkt zullen blijven' (BIRDLIFE INTERNATIONAL, 2002).

In het kader van de vergunningsprocedure wordt meestal aan het IN gevraagd om na te gaan of er op het vlak van vogelhinder problemen te verwachten zijn en hierover een advies te formuleren. Het IN heeft evenwel niet de mankracht en de middelen om voor elk project een vooronderzoek op de locatie zelf te doen. In de meeste gevallen kan het IN op basis van bestaande informatie wel een duidelijk advies formuleren, en hierbij aangeven of het al of niet om een risicolocatie gaat, maar een echte (kwantitatieve) beoordeling van de mogelijke effecten bij deze risicolocaties is uiteraard moeilijker te geven. Hiervoor is meestal eerst bijkomend onderzoek ter plaatse noodzakelijk.

Het advies van het IN betreffende de windturbines te Nieuwkapelle

Een eerste toetsing aan de criteria van de Vlaamse omzendbrief leerde dat het project net op de rand ligt van de bufferzone (500 tot 700 meter) van een Vogelrichtlijngebied en Ramsargebied. De geplande windturbines zijn ook gesitueerd op ongeveer 160 en 210 meter van de zandwinningput van Nieuwkapelle die vooral tijdens vorstperioden vrij grote aantallen watervogels kan aantrekken. Gezien de zeer geringe afstand tussen de put en de windmolens is een verstoring van watervogels te verwachten. De put werd bovendien in meerdere winters door Kleine Zwanen gebruikt als slaappleaats wat aanleiding kan geven tot aanvaringen. Boven de geplande windturbinelocaties vinden dagelijks (vooral in de winterperiode) een zeer groot aantal vliegbewegingen plaats. Op het nabijgelegen waterspaarbekken bevindt zich de grootste meeuwslaappleaats in Vlaanderen (50.000 tot meer dan 100.000 vogels). Boven de windturbinelocatie vindt intensieve slaaptrek plaats maar kwantitatieve gegevens hieromtrent ontbreken. Naast slaaptrek van meeuwen vindt er ook voedseltrek van eenden (vooral Smienten) plaats. De Blankaart kan als één van de belangrijkste overwinteringsgebieden voor watervogels in Vlaanderen worden beschouwd met aantallen die kunnen oplopen tot boven de 50.000 en uitzonderlijk zelfs boven de 100.000 vogels. Watervogels die overdag rusten op het waterspaarbekken en in het natuurreservaat De Blankaart gaan zich 's nachts allemaal verspreiden over de ruime omgeving om voedsel te zoeken. Een deel van die vogels trekt over de geplande windturbinelocatie maar ook hier is er een gebrek aan kwantitatieve gegevens.

Op basis van de best beschikbare informatie meent het IN te kunnen stellen dat het hier om een risicolocatie gaat waar belangrijke negatieve effecten niet uit te sluiten zijn. In dergelijke gevallen wordt het voorzorgsprincipe toegepast (cf. artikel 6, lid 2 van de Habitatrictlijn (EUROPESE COMMISSIE, 2000), de Vlaamse omzendbrief EME/2000.01, en het BirdLife rapport (BIRDLIFE INTERNATIONAL, 2002)) en wordt door het IN een negatief advies gegeven.

Het advies van dhr. Spaans

Dit advies gaat een stap verder dan het advies van het IN en wil een invulling geven van artikel 6, lid 3 van de Habitatrictlijn. Daarin wordt gesteld dat voor elk project dat significante gevolgen voor zo'n gebied kan hebben een passende beoordeling dient te worden gemaakt van die gevolgen. Op basis van literatuurgegevens en "best professional judgement" wordt door dhr. Spaans een inschatting gemaakt van de mogelijke verstoringrisico's en aanvaringslactoffers. De conclusie van die analyse is dat er een aanvaringsrisico bestaat voor Smient, Wilde Eend en meeuwen maar dat de verwachte sterfte verwaarloosbaar is vergeleken met de aantallen aanwezige vogels en de totale jaarlijkse sterfte. Een verstoring van de vogels die op de zandput rusten is niet waarschijnlijk maar niet geheel uit te sluiten (vooral wat betreft Smienten tijdens vorstperioden). Er wordt tevens geen barrièrewerking van betekenis verwacht en het project zal geen significante hinder veroorzaken voor de elf soorten waarvoor de IJzervallei als Vogelrichtlijngebied is aangeduid.

Reactie op het advies van dhr. Spaans

In deze reactie proberen we stap voor stap een overzicht te geven van de redenen waarom het IN een negatieve beoordeling aan het windenergieproject geeft en waar zich de verschilpunten situeren met de werkwijze en de conclusies van dhr. Spaans.

- In de nota van dhr. Spaans staat dat het artikel 6, lid 2 van de Habitatrichtlijn (aangehaald in het IN-advies) alleen betrekking heeft op bestaande activiteiten, en dus niet van toepassing voor dit geplande project. Maar op pagina 25 van het document 'beheer van Natura 2000 gebieden' (EUROPESE COMMISSIE, 2000) staat nochtans duidelijk het volgende over artikel 6, lid 2: "...is in de speciale beschermingszones permanent van toepassing. Het geldt voor activiteiten ... in het verleden, het heden en de toekomst." (en ook (net) buiten die beschermingszones zoals verder in de tekst aangegeven; en tevens ook met de vermelding dat de significantie niet moet aangetoond worden). Het uitgangspunt van dit artikel 6, lid 2 vormt het voorzorgsbeginsel, en de werkingssfeer van dit lid is ruimer dan die van de leden 3 en 4 (passende beoordeling, compensaties, ..).
- Bij elk project dient nagegaan te worden of er *een kans* is op significant negatieve effecten voor vogelpopulaties. In het geval van het windturbineproject De Put bestaat hier weinig twijfel over. Er zijn weinig gebieden in Vlaanderen waar zich een dergelijk groot aantal lokale vliegbewegingen voordoen. De aantallen vogels die van het Blankaartgebied gebruik maken, zijn naar Vlaamse en zelfs Europese normen uitzonderlijk groot. In de midwinterperiode maken meestal 100.000 tot 150.000 watervogels (meeuwen inbegrepen) gebruik van het gebied. In januari 2003 werden zelfs tot 110.000 eenden en ganzen en tot 106.000 meeuwen geteld. Een deel van deze vogels trekt elke dag twee keer over de windturbinelocatie. Het feit dat de meeste van deze vliegbewegingen in de schemering en het duister plaatsvinden, vergroot het risico op aanvaringen. Alleen nader onderzoek op het terrein kan aangeven om welke aantallen werkelijk de windturbinelocatie doorkruisen. Het gaat in ieder geval om ettelijke duizenden vogels per dag (zie ook verder).

Op basis van bovenstaande feiten zijn zowel het IN als dhr. Spaans het er over eens dat er minstens een kans bestaat op significante effecten.

De volgende stap is een beoordeling van de mogelijke effecten van het project. Volgens het IN is een goede beoordeling slechts mogelijk indien bijkomende gegevens worden verzameld (vooral wat betreft lokale vliegbewegingen over de locatie). Zonder die bijkomende gegevens dient het voorzorgsprincipe te worden toegepast en wordt negatief geadviseerd.

In tegenstelling tot het IN waagt dhr. Spaans zich wel aan een passende beoordeling, ondanks het ontbreken van concrete gegevens over trekbewegingen over de eigenlijke windturbinelocatie. Dit maakt dat de vermelde cijfers (gebaseerd op een aantal aannames) voor discussie vatbaar zijn.

- Er zijn sterke aanwijzingen dat het aantal vogelbewegingen boven de locatie aanzienlijk onderschat is. Enkele voorbeelden:
 - Dhr. Spaans gaat uit van een gemiddelde winterpopulatie van 20.000 meeuwen (over de vijf wintermaanden). Recente tellingen wijzen uit dat de gemiddelde winterpopulatie de laatste jaren waarschijnlijk meer dan dubbel zo hoog is. Bovendien wordt de slaapplek ook buiten de winterperiode gebruikt door aanzienlijke aantallen meeuwen (bv. reeds 10.000 à 12.500 meeuwen op 28/08/2002).

- Naar aanleiding van de recente controverse heeft het IN tijd vrijgemaakt om op 8 maart 2003 aan de geplande locatie een verkennende avondtelling te verrichten. In een zone van 150 tot 200 m rond de geplande turbines werden die avond minstens 5.510 meeuwen (voornamelijk Stormmeeuw) overvliegend waargenomen. Inclusief voor de (onbekende) situatie 's morgens moeten we dus rekening houden met ongeveer 11.020 vliegbewegingen van meeuwen per dag, beduidend meer dan het geschat aantal van 2.500 door dhr. Spaans. Bovendien zal het aantal aanwezige meeuwen in maart (cf. telling) zeer waarschijnlijk minder zijn dan het gemiddelde over de winterperiode, waardoor het gemiddeld aantal dagelijkse vliegbewegingen nog hoger kan uitkomen.
- Er wordt geen rekening gehouden met andere eendensoorten dan de Smient, terwijl er auditief reeds werd vastgesteld dat ook soorten als Wilde Eend en Wintertaling over de geplande windturbine locatie trekken. Gezien deze voedseltrek in het duister gebeurt zijn evenwel geen aantallen gekend.

Ook de kans op aanvaringen lijkt ons in bepaalde gevallen onderschat. Enkele voorbeelden:

- Het vermelde ontwijkpercentage van 80 % bij meeuwen is twijfelachtig. Dit ontwijkpercentage werd vastgesteld bij eenden. Uit eigen ervaring met slaaptrek van meeuwen aan de windturbines langs het Boudewijnkanaal te Brugge, weten we dat er maar heel weinig meeuwen echt rond de turbines vliegen (barrière-effect). Er zijn wel x aantal reacties, maar 'de meeste' vogels (gegevens nog niet volledig verwerkt) die van in de verte komen aangevlogen verleggen daar hun route niet en vliegen tussen de turbines door. In de meeste gevallen kan men daar waarnemen dat grote groepen net voor de turbines 'uiteenvallen' waarna de verschillende vogels wat verward vlak naast en/of tussen de turbines doorvliegen.
 - Aan het Boudewijnkanaal te Brugge zijn ook meldingen van personen die dagelijks in het industriegebied aanwezig zijn, dat er ook overdag (avond, morgen, maar zeker niet alleen in de volledige duisternis) meeuwen tegen de turbines vliegen. De berekening van het aantal slachtoffers in de nota van dhr. Spaans is bijgevolg naar ons mening niet helemaal volledig.
 - Het uitwijkpercentage van overvliegende eenden kan variabel zijn per locatie. In het huidige geval zit men niet alleen met een quasi rechtlijnige beweging van eenden richting Lampernisse, maar in bepaalde periodes ook met vliegbewegingen in de richting van het kleiner pleistergebied (weilanden) net ten noorden op ongeveer 600 m van de turbines (en de plas zelf), met als gevolg dat men daar ook dalende, stijgende en rondvliegende bewegingen zal hebben, waardoor de aanvaringskans groter kan uitkomen.
- De verstoringseffecten voor vogels op de Put van Nieuwkapelle worden door dhr. Spaans minimaal geacht gezien de turbines op een afstand van respectievelijk 350 en 500 meter zouden komen te staan. De meeste eendensoorten worden over het algemeen slechts tot op 300 meter van een turbine verstoord, ganzen en zwanen tot minstens 400 meter. Onze berekeningen tonen evenwel dat de turbines zich op kortere afstand van de put zullen bevinden (respectievelijk ca. 160 en 210 meter) zodat de verwachte verstoring van aanwezige watervogels aanzienlijk hoger moet worden ingeschat. De functie van de zandwinningsput als uitwijkgebied voor watervogels tijdens strenge vorst (lang open water aanwezig) kan hierdoor in het gedrang komen.

Hetzelfde geldt voor de functie van het gebied als slaapplaatsgebied voor Kleine Zwanen.

- Dhr. Spaans besluit dat de vogelhinder als niet significant kan bestempeld worden. De sterfte zou voor alle soorten verwaarloosbaar zijn in vergelijking met de aantallen aanwezige vogels en de totale jaarlijkse sterfte. Een cijfer van jaarlijkse sterfte voor een bepaalde soort betreft echter een som van 'alle' mogelijke invloeden. Omwille van oude ringgegevens (vele aluminium ringen vielen vroeger door de slechte kwaliteit relatief snel af) zijn die cijfers trouwens niet altijd even betrouwbaar. Of een bepaalde sterfte of verstoring significante negatieve effecten veroorzaakt, is evenwel moeilijk te bepalen en een moeilijk te hanteren criterium. Een kleine verandering in mortaliteit (bv. 0,5 %) kan in bepaalde gevallen wel degelijk een effect hebben op de populatieontwikkeling van een soort. Bovendien is het maar de vraag wat er zal gebeuren indien men bij de inplanting van windturbines de criteria met betrekking tot het aantal aanvaardbare slachtoffers stelselmatig opschuift. In de literatuur maakt men overwegend melding van minder dan 30 slachtoffers per turbine per jaar, in de meeste gevallen zelfs maximaal enkele slachtoffers per turbine per jaar. Mits een goede locatiekeuze kan het aantal vogelslachtoffers dus duidelijk beperkt gehouden worden en dat moet volgens ons dan ook het uitgangspunt zijn bij het windmolenbeleid in Vlaanderen (en andere landen). Indien men echter stelt dat ook een hoger aantal slachtoffers aanvaardbaar is zolang zich geen duidelijke significante effecten op populatieniveau voordoen, dan is dit volgens ons een slecht signaal waardoor het conflict tussen vogels en windturbines zich veel scherper zal stellen en het maatschappelijk draagvlak voor windenergie kleiner zal worden.

Het advies van dhr. Spaans beperkt zich bovendien tot het project "De Put", terwijl het IN ook het globale locatiebeleid in Vlaanderen voor ogen houdt. Bemerkt dat ook in Artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn (en in de Vlaamse omzendbrief EME/2000.01) duidelijk staat beschreven dat bij de bepaling van mogelijke effecten rekening moet worden gehouden met de cumulatieve effecten welke combinaties zijn van plannen en projecten (EUROPESE COMMISSIE, 2000). Dit moet men uiteraard vrij ruim zien, aangezien de Vlaamse overheid plannen heeft om in heel Vlaanderen een aanzienlijk aantal windturbines te plaatsen. Toenemende windparken betekenen een extra milieudruk bovenop de reeds bestaande verstoringbronnen. In een dichtbevolkte regio als Vlaanderen verlaagt dat de totale geschiktheid van de open ruimte voor ecologische functies zoals aanwezigheid van vogelpopulaties en garanderen van plaatselijke en internationale doortrekroutes. Dit betekent dat dus niet alleen de effecten van elk afzonderlijk project in rekening moet gebracht worden, maar dat er ook aandacht moet zijn voor de totale impact van alle bestaande en geplande windmolenlocaties in Vlaanderen. Het aantal slachtoffers op één locatie kan soms als niet significant worden beschouwd, maar het aantal slachtoffers van meerdere locaties samen kan op termijn wel significante gevolgen hebben voor bepaalde vogelpopulaties. Gezien er in Vlaanderen evenwel geen duidelijk beeld bestaat van het aantal windmolens dat uiteindelijk zal gerealiseerd worden, is het zeer moeilijk om een inschatting te maken van hun gezamenlijke totale effect op vogelpopulaties. Daarom is het ten zeerste aangeraden om het voorzorgsprincipe toe te passen en wordt doorgaans vanuit het IN een negatief advies gegeven voor risicolocaties, dit zijn locaties waar de kans op aanzienlijke aantallen aanvaringsslachtoffers of grote verstoringseffecten beduidend hoger wordt geacht dan in een gemiddelde situatie. Tot op heden heeft dit geleid tot ongeveer 9 % negatief beoordeelde aanvragen op een totaal van (ondertussen meer dan) 160, waarmee meteen aangetoond wordt dat de adviezen van het IN met

betrekking tot vogelhinder niet de ware oorzaak zijn van het eerder moeizaam van de grond komen van het windmolenbeleid in Vlaanderen.

- Het advies van dhr. Spaans houdt ook onvoldoende rekening met recente gegevens en toekomstige ontwikkelingen.
 - Het aantal vogeldagen in het gebied is de laatste vijf jaar verdubbeld en de laatste tien jaar meer dan verdrievoudigd. Die jaarlijks stijgende trend zet zich nog steeds verder. Dit betekent dat ook het aantal vliegbewegingen rond het Blankaartgebied de laatste jaren in dezelfde grootte-orde is toegenomen. Daarbij komt nog dat in het kader van een waterbeheersings- en natuurontwikkelingsplan een aankoopproject van ruim 400 ha natte graslanden wordt gerealiseerd (tot op ca. 800 meter van de windturbine locatie), gepaard met een waterpeilsverhoging (wellicht vanaf 2005). Er kan verwacht worden dat dit zal leiden tot nieuwe sterke toename van het aantal watervogels én het aantal vliegbewegingen boven de windturbine locatie.
 - In het weidegebied van Lampernisse wordt in het kader van een ruilverkavelings- en landinrichtingsproject vanaf volgend jaar een aanzienlijke waterpeilsverhoging doorgevoerd, mede in functie van foeragerende watervogels. Er wordt dan ook verwacht dat het belang van de komgronden als voedselgebied voor vogels uit het Blankaartgebied nog zal toenemen. Ook dit betekent mogelijk een aanzienlijke toename van het aantal vliegbewegingen over de windturbine locatie.
 - De laatste 5 jaar heeft het Blankaartgebied zich ontwikkeld tot één van de belangrijkste ganzengebieden van Vlaanderen (de laatste jaren wintermaxima tot 10.000 ganzen). De laatste jaren heeft zich – net als in de Oostkustpolders – een tendens ingezet om zich te verspreiden over een ruimer gebied waarbij nieuwe geschikte voedselgebieden worden opgezocht. Het is wellicht een kwestie van tijd vooraleer het komgronden van Lampernisse “ontdekt” wordt door de ganzen. De ontwikkeling van het komgrondengebied als overwinteringsgebied voor ganzen is trouwens een uitdrukkelijke doelstelling in het kader van het compensatiedossier voor de inkrimping van het Vogelrichtlijngebied nabij Diksmuide (in kader van geplande aanleg van de ring). Het is dus niet onwaarschijnlijk dat er in de nabije toekomst dagelijkse pendelbewegingen van ganzen zullen plaatsvinden tussen het Blankaartgebied (slaapplaats) en het weidegebied van Lampernisse.
 - De toekomst van de zandwinningsput is nog zeer onduidelijk. Enerzijds wordt deze locatie gezien als een mogelijkheid om hier op termijn te bouwen (echter nog geen concrete plannen), anderzijds wil Diksmuide hier een terrein voor zachte recreatie (met natuur als nevenfunctie) uitbouwen. Bepaalde scenario's voorzien in een vergroting van de waterplas waarbij de windmolens als het ware op dijken in het water komen te staan. Dit zou een totaal nieuwe situatie zijn waardoor de vogelhinder mogelijk nog zal toenemen (vogels worden in toenemende mate aangetrokken door de vergrote waterplas). Het is maar de vraag of men al die verschillende functies op eenzelfde locatie kan combineren (oppervlaktewaterwinning, natuur, recreatie, windenergie,...). Een goede afweging is hier noodzakelijk.

Besluit

Het advies van dhr. Spaans is ons inziens te weinig gebaseerd op concrete gegevens (geen gegevens beschikbaar over vliegbewegingen over de locatie) om een goed onderbouwde schatting te verrichten over de verwachte aantallen slachtoffers. Het aantal geschatte vliegbewegingen over de locatie lijkt ons aanzienlijk onderschat, zeker gezien de jaarlijks toenemende aantallen watervogels in het gebied. Hetzelfde geldt voor de mogelijke verstoring van watervogels op de zandput waardoor de functie van het gebied als uitwijkgebied bij strenge vorst in het gedrang kan komen. Bovendien wordt onvoldoende rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen. Daarom achten we de kans dat zich aanzienlijke vogelhinder zal voordoen nog steeds als groot en kan alleen positief advies uitgebracht worden indien gedegen veldonderzoek ter plaatse (vooral in de winterperiode) kan uitwijzen dat er zich weinig of geen negatieve effecten zullen voordoen.

Aanbevelingen

De discussie die rond dit project wordt gevoerd wijst op een aantal knelpunten in het windmolenbeleid in Vlaanderen. Heel wat aanvragen worden geweigerd omwille van alle mogelijke (al dan niet onderbouwde) redenen vanuit de aspecten Stedenbouw, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Natuur, Veiligheid, Industrie, vliegvelden, enz.). Heel wat potentiële windmolenbouwers richten zich immers louter op de geschikte gewestplanbestemming en een aantal afstandsregels zoals die staan weergegeven in de Vlaamse omzendbrief EME/2000.01. Toch spelen heel wat andere criteria mee die in de loop van de aanvraagprocedure opduiken en vaak tot frustratie leiden bij de aanvrager. Een ander knelpunt is een gebrekkige afstemming van verschillende projecten op elkaar. Het is niet alleen belangrijk dat elk project afzonderlijk beoordeeld wordt; ook de gezamenlijke impact van alle windmolenparken op vogels, landschappelijke waarden enz... dient bestudeerd te worden. In dat opzicht is het wenselijk dat op het niveau Vlaanderen bepaalde doelstellingen en streefbeelden worden geformuleerd ten aanzien van het aantal gewenste en aanvaardbare windmolens. In dat opzicht lijkt het ons beter om de locatiekeuze minder te laten afhangen van de windmolenbouwers en meer sturend te werken vanuit de overheid waarbij in functie van de gestelde doelstellingen wordt gewerkt. Op die manier kunnen op voorhand een aantal potentieel geschikte locaties geselecteerd worden (zogenaamde zoekzones) die voldoen aan de belangrijkste criteria en aan de randvoorwaarden die gesteld worden door de belangrijkste adviserende en vergunningsverlenende instanties. Dit kan gepaard gaan met een versoepeling wat betreft de Gewestplanbestemming (waarbij vooral de mogelijkheden in agrarisch gebied herbekeken worden). Dit moet uiteindelijk leiden tot minder maar grotere projecten.

Hoogachtend,

Joris Everaert

Wetenschappelijk attaché – Bioloog

Project: “Effecten van windturbines op habitatgeschiktheid met betrekking tot vogelpopulaties: lange termijn monitoring en adviesverlening”

Koen Devos

Wetenschappelijk attaché – Bioloog

Project: “Watervogeltellingen in Vlaanderen”.

Prof. Dr. Eckhart Kuijken

Algemeen directeur IN

REFERENTIES:

BIRDLIFE INTERNATIONAL, 2002. Windfarms and birds: An analysis of the effects of windfarms on birds, and guidance on environmental assessment criteria and site selection issues. Information document for the 22 nd. Meeting of the Standing Committee on behalf of the Bern Convention (2-5 December 2002), Document T-PVS/Inf (2002) 30 revised, Strasbourg.

EUROPESE COMMISSIE, 2000. Beheer van "Natura 2000"-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG), Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, Luxemburg.

EVERAERT, J., DEVOS, K. & KUIJKEN, E., 2002. Windturbines en vogels in Vlaanderen. Voorlopige onderzoeksresultaten en buitenlandse bevindingen. Rapport Instituut voor Natuurbehoud 2002.03, Brussel.

EVERAERT, J., 2002. Bouwen van 2 windturbines te Diksmuide/Nieuwkapelle. Aanbevelingen in het kader van een mogelijke impact op vogels. Instituut voor Natuurbehoud, Advies IN.A.2002.232., 11/12/2002, Brussel.

SPAANS, A., 2003. Adviesnota betreffende de plaatsing van 2 windturbines te Diksmuide-Nieuwkapelle. Consultancy voor windenergie en vogelhinder, 14/02/2003, Arnhem